

Пісьмы з літаратурных аб'яднанняў

Абавязак пісьменніцкай арганізацыі

Мала хто з нашых пісьменнікаў мае канкрэтны і дэталёвы ўяўленне аб літаратурным жыцці той ці іншай вобласці, аб тым, што шытае аграду творчай моладзі, што ўваходзіць у абласны літаб'яднанні. Думаецца, што гэта ідзе не ад абмяжаванні да росту літаратурнай змены, а ад няправільнай аднабоковай пастаноўкі ўсёй работы з моладдзю ў пісьменніцкай арганізацыі рэспублікі.

Асноўны шчыра гэтай работы ўскладзе на літаратурны кансультаў СР БССР. Літаратурны кансультаў — справа наваздак карысна і важна. Аднак, яна не можа і не павінна быць адзінай формай выхавання літаратурнай змены.

Такая форма, як літаб'яднанне, мае яшчэ некаторыя свае перавагі над індывидуальнай, там больш звычайнай, кансультаў. Тут на прыкладзе аднаго можна вучыць многіх, тут можна прывітаць моладзь густ да калектыўнай крытыкі, выходзячы самактыўна адносна да сваёй работы, чаго часам не стае і некаторым нашым спецыяльным пісьменнікам. У літаратурным аб'яднанні можа нарадзіцца тэма таварыскага творчага саборніцтва, значнае якога мы часта недазначываем. Нарэшце, літаратурнае аб'яднанне можа быць месцам пастаяннай жывой сувязі творчай моладзі з вопытнымі літаратарамі.

Мне давалося нядаўна знаёміцца з работай Віцебскага літаб'яднання. У самым горадзе і ў вобласці шмат моладзі, што спрабуе свае сілы ў літаратуры, многія друкуюцца на старонках раённых, абласных і рэспубліканскіх газет і часопісаў. Сярод іх няма сапраўды здольных людзей. Радасна, што многія здольныя літаратары — рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі прамысловых прадпрыемстваў і букоўшчы. Калі ў нас можа гаворчыцца аб слабай распаўсюдзенай у Беларусі літаратуры тэмы рабачага класа, аб тым, што ў рабачага асяроддзі прыходзіць у літаратуру большы значэнне папулярызацыі і большы патрэба пільнага ўвагі да літаратурнай моладзі такога старога рабачага асяроддзі, як Віцебск. На жаль, гэтай увагі з боку Саюза пісьменнікаў БССР няма.

Фармальна літаратурным аб'яднаннем кіруюць камасольскія, профсаюзныя арганізацыі, рэдакцыя абласной газеты. Саюз пісьменнікаў абавязан аказваць літаб'яднанню творчую дапамогу. Фактычна ж Віцебскае літаб'яднанне — арганізацыя самадзейная. Зразумела, ініцыятыва, творчая актывнасць літаратурнай моладзі — першая умова для пільнай работы аб'яднання. Але гэтаго і аднаго з умоў. Далей патрэба і арганізацыйнае і, галоўнае, творчае кіраўніцтва.

Напрадзі і ёсць у Віцебскім аб'яднанні камасольнае ўважэнне, якая павінна быць яго роля ў кіраўніцтве аб'яднаннем. Кіраўніцтва і дапамога аб'яднанню камасольнага зводзіцца да выдаткавання часадчасу з'яўляюцца для выхавання ў Віцебск членаў літаб'яднання, што жывуць у раёнах.

Больш канкрэтная роля абласной рэдакцыі. Газета павінна быць моцна звязаная з літаратурнымі матэрыяламі «Віцебскага рабачага», з падрыхтаванай да друку новай літаратурнай паказкае, што ў рэдакцыі не заўсёды стае густу і кваліфікацыі пры выбары твораў моладзі.

Не даўна, што ў дзейнасці літаб'яднання адсутнічае моцна кіраванне, таварыскай вучобы амаль няма, абмеркаванні твораў праходзяць на нізкім творчым узроўні. Тут няма людзей, якія б змаглі падмацаваць да твора не пачытаўку, а прафесійнальна. Недадана некаторыя з выступаўшых на перадыборчым сходзе літаб'яднання проста заўважылі, што ніякага аб'яднання ў Віцебску, па сутнасці, няма, а ёсць нешта нахіталі самадзейнага літаратурнага гуртка.

І аб'ём камасольна, і рэдакцыя, і, галоўнае, самі члены літаб'яднання на праву спадзяюцца, што рашучую ролю ў наладжанні работы павінны адыграць Саюз пісьменнікаў. Аднак справа творчай дапамогі літаратурным аб'яднанням паставілася ў Саюзе фармальна і ажыццяўляецца стыхійна. Стаўляць сувязі павінны аб'яднанні і Саюзам не існуе. Велікае значэнства з дзейнасці аб'яднання і твораў моладзі адбываецца ў час прыезду пісьменніцкай брыгады на перадыборчы сход літаб'яднання — г. зн. адзін раз у год. Паміж гэтымі сходамі творчым жыццём літаратура вобласці ніхто сур'ёзна не цікавіцца. Прычым і на сходах гэтых кожны год прыязджаюць розныя людзі — адзін раз гэта можа быць, напрыклад, Я. Брыль, Т. Халкевіч, другі раз А. Вялігіна, П. Глебка, трэці — ішоўце, небудзь, Ясна, што пры такім становішчы немагчыма жывае сувязь Саюза і літаб'яднання, што за ростам і вучобай больш здольных людзей у вобласці ніхто не назірае і спецыяльнай дапамогі не аказвае. Пры такім становішчы ніхто з пісьменнікаў не мае адказнасці перад сваёй арганізацыяй за работу літаб'яднання.

Думаю, што гэта ўсё датычыць не толькі аднаго Віцебскага літаб'яднання, а бадай усіх літаб'яднанняў рэспублікі.

У нас рэгулярна праводзяцца рэспубліканскія нарады моладзі пісьменнікаў, але яны маюць больш святочны выгляд, чым дзелавы. У гэтым годзе рыхтуецца скліканне новай таго нарады. Самы спосаб нарады, мне здаецца, у многім залежыць ад пастаноўкі работы ў літаб'яднанні.

Неабходна, каб пісьменніцкая арганізацыя ўзяла ў свае рукі ўсю літаратурную работу ў абласных — гэта ёсць абавязак. Трэба праводзіць не толькі рэспубліканскія нарады моладзі пісьменнікаў, а часцей абласныя і міжобласныя семінары. Неабходна дабіцца такога становішча, каб дзейнасць літаб'яднанняў заўсёды знаходзілася ў полі зроку Саюза пісьменнікаў.

Для гэтага, на маю думку, трэба прымавацца да кожнага літаратурнага аб'яднання пісьменнікаў, ды не аднаго, а двух-трох — цэльную групу. Гэтыя пісьменнікі павінны накіроўваць літаратурную работу ў абласных, сістэматычна выязджаць на месца, пастаянна сачыць за творчым ростам кожнага здольнага моладца літаратура, аказваць дапамогу абласным газетам у падборку літаратурна-мастацкіх матэрыялаў, неці поўную адказнасць за работу літаб'яднанняў перад пісьменніцкай арганізацыяй. Гэта было б найлепшым сродкам зрабіць літаратурнае жыццё ў абласных сапраўды творчым, а работу з моладдзю — сістэматычнай і мэтанакіраванай.

Н. КІСЛІК.
г. Віцебск.

Георгій Скарына.
Скульптура народнага мастака БССР А. Глебава.

За шэфскую работу

Пяць год Міністэрства культуры БССР узаагароджвае Беларускае профсаюзнае арганізацыю работнікаў культуры пераходным Чырвоным сцягам за работу па культурнаму абслугоўванню Савецкай Арміі. Толькі ў мінулым годзе работнікі мастацтва Беларусі паказалі воінам часцей і падраздзяленняў Беларускай вайсковай акругі 80 спектакляў, далі некалькі сот канцэртаў. Усёго за год было праведзена звыш 1.600 культурна-масавых мерапрыемстваў.

Гэтымі днямі ў Мінскім акруговым Доме афіцэраў адбылося ўрачыстае ўрачэнне пераходнага прэзідыума Беларускага рэспубліканскага камітэта профсаюза работнікаў культуры, Чырвоны сцяг Міністэрства перададзена на захаванне лепшай шэфскай арганізацыі рэспублікі — калектыву Беларускага акадэмічнага драматычнага тэатра ім Янкі Купалы. Ад імя калектыву тэатра сцяг прыняў народны артыст ССР У. Уладзімірчык. Ганаровыя граматы Цэнтральнага камітэта профсаюза работнікаў культуры за шэфства над Савецкай Арміяй былі ўручаны Беларускаму дзяржаўнаму тэатру оперы і балету, Беларускаму флармюну, Народнаму хору БССР, Беларускаму хору і іншым. Ганаровыя граматы ўзнагароджаны таксама 80 работнікаў мастацтва рэспублікі.

Тры бібліятэкі ў калгасе

У калгасе імя Леніна, Ляхавіцкага раёна, працуюць тры стэцыянарныя і дзве перасоўныя бібліятэкі. Яны абслугоўваюць звыш 800 калгаснікаў, сельскай інтэлігенцыі і вучняў. Многа ёсць сапраўдных кнігалюбаў у гэтай арцелі. Сярод іх калгаснікі Ф. Чыгір, М. Жук, Н. Сокол, В. Карповіч і іншыя.

Бібліятэкары І. Карнейчык, З. Заранка і В. Дзімадзіяна робяць па прапагандае кіні. Надаюць былі прычытаны даклады: «Вялікі майстра слова М. Шалахаў» і «Савецкія пісьменнікі ў барацьбе за мір».

А. ПАТУХ.

Сустрэча студэнтаў з работнікамі кінамастацтва

У Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэце імя В. І. Леніна адбылася сустрэча студэнтаў аддзялення журналістыкі з работнікамі кінамастацтва.

Стваральнікі новага мастацкага фільма «Несцерка» — сцэнарыст В. Вольскі, рэжысёр А. Заркі, апэратар Г. Уладзімірчык і артыстка Л. Драздова расказалі аб сваёй працы над кінокарцінай.

Пасля прагляду фільма адбылося яго абмеркаванне.
Н. ВАСІЛЕЦКІ.

Абмеркаванне „Нарыса гісторыі беларускай савецкай літаратуры“

На пасяджэнні прэзідыума Саюза пісьменнікаў БССР адбылося абмеркаванне «Нарыса гісторыі беларускай савецкай літаратуры», напісанага калектывам супрацоўнікаў Інстытута літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР і вышэйшага выдасвецтва Акадэміі навук ССРСР.

Кніга з'яўляецца першай спробай даць цэласны аналіз беларускай савецкай літаратуры, паказаць творчасць выдатных яе прадстаўнікоў і той уклад, які яны зрабілі ў развіццё літаратуры і культуры Беларускага народа. «Нарыс» ахоплівае творчасць пісьменнікаў рэспублікі больш чым за сорак год.

Усе выступаўшыя на абмеркаванні адзначылі, што выхад «Нарыса» ў свет — станоўчы з'ява ў нашым літаратурна-навуковым жыцці. Пра асвятленне важнейшых пытанняў гісторыі літаратуры аўтары выходзяць з праўдзінных метадаў і правільных высноваў.

Я. Шапакоўскі, закранушы пытанне пераходнага перыяду беларускай савецкай літаратуры, гаварыў аб неапрацаванасці вылучаць у асобны раздзел творчасць пераходу грамадзянскай вайны. Спалучэнне ў кнізе аглядаемых раздзелаў і манаргічных аргументаў прывяло да непатрэбнага паралелізму: аб адных і тых-ж фактах, аб адных і тых-ж пісьменніках гаворчыцца і ў аглядаемых і ў манаргічных раздзелах. Прычым, творчасць тых пісьменнікаў, якім прысвечаны манарграфіі, асвятляцца менш падрабязна, чым тых пісьменнікаў, творчасць якіх не вылучана ў асобны раздзел.

Гэта вядзе да парушэння ўважэння аб характары літаратурнага працэсу і аб тым месце, якое займае ў ім той ці іншы пісьменнік. У чытача не заўсёды складваецца правільная думка аб творах, якія вызначалі развіццё літаратуры на тым ці іншым этапе.

Далей Я. Шапакоўскі спыніўся на характарыстыцы асобных раздзелаў кнігі і на недахопах, якія ім уласцівы. У «Нарысе» часова гаворчыцца толькі аб тых творах, прысвечаных тэме міру, якія напісаны ў пасляваенны час, быццам такіх твораў не было ў даваеннай беларускай літаратуры. У другім раздзеле невяржана характарызуецца пераходны перыяд літаратуры выданы для дэяў. У першым і другім раздзелах ёсць амаль тэктуральныя супярэчнасці ў выкладанні думак. Мала ўвагі аддана пісьменнікам, якія пачалі сваю творчасць у другой палове XIX стагоддзя і прыйшлі ў савецкую літаратуру пасля ўз'яднання. Тут нешта было абмяжоўвацца толькі пералікам імён.

Нароўна напісаны трэці раздзел. Больш удаляя яго першае частка. У другой частцы многія творы толькі называюцца, ідэяна-мастацка ацэнка ім не дадзена. Такіх-ж толькі пералік твораў сустракаецца ў чацвёртым і пятым раздзелах. Часам асобным апавяданнем аддзелена залішне многа ўвагі, а больш буйныя творы, якія адгравілі пераўрадававаць большую ролю ў літаратуры, як, напрыклад, «Трыяне пакаленне» Ч. Чорнага, разглядаюцца павярхоўна. У пасляваенны час беларускія пісьменнікі вельмі многа зрабілі ў справе перакультуравання тэатру оперы і балету, Беларускага флармюна, Народнаму хору БССР, Беларускаму хору і іншым. Ганаровыя граматы ўзнагароджаны таксама 80 работнікаў мастацтва рэспублікі.

Лепшым Я. Шапакоўскі лічыць раздзел пра творчасць Я. Купалы, асабліва тую яго частку, якая прысвечана дзяржаўнаму перыяду, а таксама раздзел пра творчасць К. Чорнага і П. Броўкі. Вялікім недахопам кнігі, скажу ў заключэнне Я. Шапакоўскі, з'яўляецца слабасць асвятлення аналізу твораў у адносінах з іх ідэйным зместам.

Яксіці аглядаемых раздзелаў «Нарыса» прывітаўшы сваё выступленне Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Адной з прычын, якія абумовілі схематычнасць раздзелаў, прысвечаных літаратуры пераходу грамадзянскай вайны, з'яўляецца тое, што аўтары ўсё ўвагу скіравалі на пераказ зместу твораў карэспандэнтаў-франтавікоў і вельмі мала і павярхоўна гаворылі аб творчасці Я. Купалы, Я. Коласа, А. Гурло, Я. Журбы ў гэты час. Літаратурна адзін сказ прысвечаны купалюскаму пераладу «Слова аб паўку Ігаравым».

Гэты пералад — вялікая праца паэта, даследчыца і гісторыка і патрабуе большай да сябе увагі. У «Нарысе» нават не зроблена спроба асэнсваць вельмі важны для ідэйных поглядаў паэта факт: Я. Купала пераказаў выдатны твор, які ўсталяе адзінства брацкіх народаў.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні І. Мележ. Атрымаўшы пэўнае ўважэнне аб развіцці беларускай савецкай літаратуры. Затым, які-бы ў якасці дадатка да аглядаемых раздзелаў, чытаў прапануюцца артыкулы пра творчасць асобных пісьменнікаў. Трэба было больш грунтоўна асвятліць пытанне аб тым, як расла і мацнела беларуская савецкая літаратура ў барацьбе з ворагамі ўважэннямі, а таксама больш поўна паказаць працэс росту моладзі пісьменніцкіх сіл. Не заўсёды адчуваецца самастойнасць аўтараў пры разглядзе твораў 30-х гадоў.

даў у барацьбе з інашэземнымі ворагамі, імяна ў той час, калі буржуазная напівналісты ўскія імкнуліся пасарваць беларускі народ з вялікім рускім народам і другімі брацкімі народамі.

Аглядаемых раздзелаў не даюць выразнага ўважэння аб літаратурным працэсе. Гэта здарылася таму, што ў іх не вылучана асобна, літаратура характарызуецца як ілюстрацыя да пэўных грамадскіх з'яў. Аб творах далёка неаднолькава па сваёму ідэяна-мастацкаму значэнню гаворчыцца з аднолькавым пафасам. У якасці прыкладу прамоўна называе паэзія аповесці Я. Коласа, якія не знайшлі ў кнізе барачной, разгляду. Многія творы разглядаюцца толькі з ідэяна-тэматычнага боку. Аўтары не змаглі да канца пераадолець няправільны погляд, які быў выказаны ў свой час пра творчасць асобных пісьменнікаў. Так, напрыклад, у дачыненні да В. Дуніна-Марцінкевіча ў «Нарысе» нават адсутнічае слова «рэалізм».

Адначасна правільныя метадычныя пазіцыі аўтараў кнігі, С. Майхровіч у сваім выступленні гаварыў аб недахопах манарграфічных раздзелаў. У многіх выпадках у «Нарысе» няма аналізу твораў, а толькі пералічваюцца іх назвы. Гэта не стараяе ўражанне багата літаратуры. Трэба было больш увагі аддаць моладшаму пакаленню пісьменнікаў. Недахопам лепшага ўважэння раздзела пра творчасць Я. Купалы з'яўляецца тое, што ў ім недастаткова паказана сувязь творчасці паэта з той барачной, якую вяла ленінская партыя ў час рэвалюцыі 1905 года. У той частцы, дзе характарызуецца асвятленне погляды Я. Купалы ў час рэвалюцыі пасля паражэння рэвалюцыі, трэба было сказаць аб ідэйных лозунгах партыі. Неабходна было больш грунтоўна даследаваць лексіку Я. Купалы і Я. Коласа, не абмяжоўвацца толькі сфармаваннем, што яны з'яўляюцца стваральнікамі сучаснай беларускай літаратуры і мовы. Значна выйграў-бы нарыс пра К. Крапіва, калі-б аўтары паказалі адзакі падрабязна літаратуры ў сацыяльным жанры. Творчасць М. Танка разглядаецца без арганічнай сувязі паэта з развіццём літаратуры былой Заходняй Беларусі.

Р. Шкраба спыніўся на асвятленні ў кнізе літаратурных традыцый і творчай вучобы. У многіх выпадках толькі называюцца імяны пісьменнікаў, якія ўплывалі на яго ці іншага аўтара, але не паказваецца, як абумоўлівалі гэтыя ўплывы яго творчае становленне. Часам уплывы тлумачыцца вельмі звычайна, выходзячы з ідэяна-мастацкай асновы твора, а з сувязі з нававу ідэйных асобных твораў, якія адгравілі пераўрадаваць большую ролю ў літаратуры, як, напрыклад, «Трыяне пакаленне» Ч. Чорнага, разглядаюцца павярхоўна. У пасляваенны час беларускія пісьменнікі вельмі многа зрабілі ў справе перакультуравання тэатру оперы і балету, Беларускага флармюна, Народнаму хору БССР, Беларускаму хору і іншым. Ганаровыя граматы ўзнагароджаны таксама 80 работнікаў мастацтва рэспублікі.

Далей П. Шкраба спыніўся на разглядзе мастацкіх сродкаў літаратуры ў «Нарысе». Спраба разглядаць той ці іншы стымлізм — прыём або вобраз ідэяльна ад усеі ідэйнай-вобразнай сістэмы твора не можа быць пільнай. У раздзеле пра пазію П. Броўкі гаворчыцца, што вобраз жалейкі ў першым «Надзя-Надзеяка» выступае ўваб'яднаннем гістарычна канкрэтызаваных пачуццяў і настрою Беларускага народа ў эпоху Вялікай Айчыннай вайны: болю за пакуты мірных людзей, пільнай нянавісці да вайсковіцкіх збойцаў. Тут вобраз, які іграе ў першым кампазіцыйным ролю, не падстаўна абмяжоўваецца ўваб'яднаннем пераходнага перыяду савецкага народа.

Слабасць кнігі — у павярхоўна разглядзе мовы, гэтага, па выразу М. Горкага, пераэлементарна літаратуры. Іншы раз нават лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аналіз аглядаемых раздзелаў «Нарыса» адначасна ў сваім выступленні Я. Казека. Ён лічыць няправільным тое, што ў прапу на гісторыі беларускай савецкай літаратуры не ўключаны разгляд творчасці З. Бядулі і Я. Самуіляка. З тых характарыстык, што ім аддзелены ў агульных нарысах, нешта ўважлівае аблічча гэтых пісьменнікаў, якія пакінулі вялікі след у беларускай літаратуры.

Аб непрадуманасці ў азісны мастацкіх здыктаў гаварыў П. Панчанка. Калі трэба паказаць тэматыку літаратуры, у кнізе прыводзіцца штата да таго ці іншага верша. Гэтым самым як-бы дасца лізніка ўсёму твора, а на справе аказваецца, што ў ім усёго і добрага, што гэты штата. Такім чынам, слабая творы выдаюцца за дастанены літаратуры. Падобны падыход у кнізе, якая павінна даць чытачу ўважэнне пра сапраўдныя здыкты літаратуры, неадраваемы.

Варта было-б многае станоўчае пераважыць у кнізе літаратуры, скажу ў канцы літаратуры, а таксама літаратуры падобна па характары. Манарграфія на думку прамоўні, для кнігі падобнага тыпу павінны пісацца па ўзроў літаратурнага партытура а разглядзе мастацкага стылю і мастацтва аўтара.

Гісторыя літаратуры павінна ўключаць у сябе і такі важны жанр, як літаратурная крытыка. У «Нарысе» ёй аддзелена незаслужана мала месца, аб працах крытыкаў гаворчыцца між іншым, скажу А. Есакоў. Ён таксама зазначае, што «Нарыс» не з'яўляецца крокам наперад у вырашэнні нявысветленых пытанняў гісторыі беларускай літаратуры.

В. Вітка ў сваім выступленні скажу, што крытыка і літаратуразнаўчы павінны намяціць у якасці сваёй задачы стварэнне працы ў духу таго, якая-б амяцала курс гісторыі літаратуры і мастацтва літаратуры (I том) і манарграфія аб творчасці пісьменнікаў (II том).

Трэба сказаць, што абмеркаванне «Нарыса» магло-б прывесці большую карысць, калі-б з самага пачатку былі вылучаны праблемы, якія ўзніклі пры яго напісанні і вырашэнне якіх адкрывала-б новыя гарызонты для развіцця літаратуразнаўства і крытыкі ў рэспубліцы.

Аўтары «Нарыса» свай ўдзел у абмеркаванні абмежавалі выслухоўваннем заўваг. Дырэктар Інстытута літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР, адзін з рэдактараў кнігі В. Барысенка, які выступіў у якасці абмеркавання, заявіў, што многія пытанні, такія, як перадыборны літаратурнага працэсу, роля літаратурных арганізацый, прычым пабудовы кнігі па гісторыі літаратуры, з'яўляюцца нераспаўняльнымі. Аб гэтым-ж гаварыў Ю. Шапакоўскі.

Між тым, абмеркаванне не ўнесла яснасці ў гэтыя пытанні, бо яго вялолі на звычайнае асэнсаванне — плане дырэктару «Нарыса». Нельга не адзначыць, што камісія па крытыцы Саюза пісьменнікаў БССР яшчэ не стала цэнтрам, які-б аб'ядноўваў сілы крытыкаў і літаратуразнаўцаў і накіроўваў іх на распаўсюд найбольш значных праблем літаратуры. Невыпадова, што на гэтым-ж пасяджэнні прэзідыума пры абмеркаванні справздаўчы старшын камісіі па крытыцы В. Барысенкі ўво, ужо ў котары раз, узнікла пытанне аб тым, якія арганізацыйныя захады трэба прыняць, каб ажыццявіць дзейнасць крытыкаў.

Пасля трэцяга з'езду літаратураў рэспублікі і Другога Усеазаознага з'езду мінулы значны час, аднак крытыкаў ніяк не могуць сплываць сваю дзейнасць у адпаведнасці з рашэннямі з'езду. У асяроддзі крытыкаў занята такая важная форма работы, як творчыя дыскусіі па праблемах літаратуры. Праўдзіна Саюза змянілася з неадпаведнага становішчам крытыкі. Замест прыняцця рашучых мер яна абмяжоўвала сваё кіраўніцтва дробнымі даручэннямі камісіі.

У сваёй справздачы старшын камісіі як дастаненне назваў кнігу артыкулаў пра творчасць Беларускае пісьменнікаў, напісаную па даручэнню праўдзіна да дырэктара. Кніга гэта абмяжоўвалася на камісіі, было вырашана дапрацаваць не і выдасць. Але якая карысць з усяго гэтага, калі кніга так і не пачыла свету? Праўдзіна Саюза ні разу нават і не ўспоміла аб сваім даручэнні. На жаль, і на гэты раз абмеркаванне дзейнасці камісіі на прэзідыуме праведзена без належнай падрыхтоўкі. У свой час было вырашана, каб крытыкі прымаць ўдзел у працы творчых секцый Саюза, а на камісію па прыкладу бюро творчых секцый ускладзена задача кіраўніцтва працы на правядзенню дыскусій абмеркаванняў. Аднак гэтая рашэнне вельмі хутка аказалася забойным, і на апошнім пасяджэнні прэзідыума зноў разгараліся спрэчкі аб тым, на чым павінны ўдзельнічаць крытыкам у секцыях ці лепш старшыні асобнае секцыі спецыяльнай крытыкі.

Камісія па крытыцы павінна, нарэшце, стаць ініцыятарам творчых дыскусій і абмеркаванняў праблем твораў і гісторыі літаратуры з узаемам пісьменнікаў усіх жанраў.

Празідыум зашчыраў новы склад камісіі. У не ўвайшлі — В. Барысенка, В. Буржэ, В. Вітка, В. Вольскі, В. Івашч (намеснік старшын), Я. Казека (старшын), І. Курдаўшч (секратар), А. Кучар, Я. Шапакоўскі.

У парках сталіцы

Леспарк імя Чапюшкінаў — любімае месца адпачынку мішчанаў. Над уваходам — чырвоная палатнішча з надпісам: «Добро пажадваць!». Заходзіць, свежакафарбаваны белы шчыток, на якім напісаны распарадак работ парку, наведвальнікі, што парк адкрыты штодня з 10 да 24 гадзін.

У парк звычайна людва. Сюды многія прыязджаюць з сям'ямі на цэлы дзень. Раней тут можна было адпачыць з кнігай у гамаку, пагуляць у мяч, ці нават дэбелуць на палянах пазагарца. А цяпер па новаму распарадку ў парк забараняецца карыстацца гамакамі, расправанцай і загарца, арганізоўваць спартыўны гульні і заняткі на тэрыторыі парку. Аднак спартыўных плацовак для гульні ў валейбол, баскетбол, у гарадзі тут няма. А чым-жа павінны заняцца наведвальнікі?

Нам адкажуць, можна ўзяць шахматы, шашкі, пагуляць у настольныя тэніс. Гэта добра. Але вось біда: склад працуе толькі з 18 да 24 гадзін. І той, хто прышоў у першай палове дня, павінен арганізаваць сабе заняткі сам.

Многіх аматараў тапішаў прыцягвае танцавальная пляцоўка. Праўда, музыка тут, як лічыць кіраўніцтва парку, вельмі рэзкістая. Аб гэтым напамінае і аб'ява: «Нава білету: пад радыёлу 1 руб., пад аркестр 3 руб.». Але далей вызначаныя паны тапішаў тут не пайшлі. На пляцоўцы адсутнічае ініцыятыўны масавы, які-б арганізоўваў танцы, вучыў навічкоў. Таму і гэты масавы від адпачынку праходзіць сумна.

Есць у парку месца для канцэртаў. Набудавана добрая сцена з усімі падобнымі намішканнямі. Аднак яна ў большасці пустая, канцэрты назідаюцца рэдка. Можа лепшай справы ў цэнтры парку імя М. Горькага? У плане работ запісаны і лекцыі, і даклады, і канцэрты, і шматлікія спартыўныя мерапрыемствы. Аднак усё гэта выглядае добра толькі на паперы. У «Зялёным тэатры» які самішчатым плагам і вонкавым выглядом зусім не адпачывае гэтай паэтычнай назве, нам давялося быць на лекцыі аб міжнародным становішчы, а пасля паслухаць канцэрт Беларускай арміі. Слуха-

чоў было мала. Часта яны паднімаюцца і выходзілі. Заходзілі другія і, нават не праслушыўшы, пакідалі лекцыю. І вядома на якой прычыне, бо лектар хоць і сумленна, але ўсё-ж перакрываў тое, што даўно друквалася ў газетах, перадавалася па радыё. Пасля ён з добрых поўгадзінаў «закругляўся» і прасіў прабачэння за распітаную лекцыю. Канцэрт таксама быў аднастайным.

На тэрыторыі парку ёсць стадыён, велатрап, тэнісны корт і іншыя спартыўныя пляцоўкі. Здавалася-б, усё ў парадку, прыходзь і займайся любым відам спорту. Але не так лёгка даступна да гэтых пляцовак. Высветлілася, што пляцоўкі, ды і сам фізік парк тав. Анціпаў загадаў «заарандаваным» гарадскім спартыўным арганізацыям і заўсёды заняты.

У новай, бедна абсталяванай чыталні няма раскладу, і ніхто не ведае, у які час яна працуе, ды і адкуль яе цягліца.

Яшчэ большае абурэнне выклікае вельмі неаглядная ў позні час бясплатная танцапляцоўка. Зразумела жаданне моладзі патапцаваць. Незразумела інакш, чаму тут гаспадарыць «стыліягі» Яны набылі крыўдлівае, жангліравалі бутэлькамі і-пад гарэлкай. І самае страшнае, што ў іх на паслух былі малыя школьнікі, якім у гэты час даўно трэба было спаць.

Раўнадушша, абываюцца да адпачынку працоўных—асноўная закана ў рабоце нашых паркаў. Безгаспадарча выдаткоўваюцца вялікія сродкі на нікому непатрэбнае будаўніцтва таных і непрыгожых атракцый, на шматлікую і ў большасці сваёй безгустоўную наглядную агітацыю, якая сваёй драўлянай фактурай і нагібнымі сходамі з падпоркамі закрывае зялёныя, прыгожыя дрэвы, кветкі. У парк імя Чапюшкінаў на адной з алей выстаўлена цэлая серыя такіх шчытоў. Але рэзка хто спыніцца каля іх. Добрая задума паказвае, як выкарыстаць у нас прыгожыя план развіцця народнай гаспадаркі, сапсавана дрэнным выкананнем.

З. БАНДАРЫНА.

Кампазітар-педагог

Грамадскае Мінска адзначыла 45-гадовы творчы юбілей аднаго з выдатных прадстаўнікоў савецкай музычнай культуры — кампазітара М. І. Алашава.

З імем Алашава звязаны значныя падзеі ў мастацкім жыцці Беларускай Рэспублікі. Ён з'явіўся адным з заснавальнікаў у маладой беларускай прафесійнай музыцы розных жанраў, і перш за ўсё, камернага, вакальнага, інструментальнага і праграма-сімфанічнага. Ён быў у ліку першых энтузіастаў, якія арганізавалі прафесійнальную музычную адукацыю на-тэатрычных і кампазітарскіх кадраў.

Алаш з заснавальнікаў і кіраўнікоў Беларускай кампазітарскай арганізацыі, М. Алашаў аднаў пачаў увагу самадзейным стварэннем музыкі. М. Алашаў быў адным з арганізатараў канцэртнага жыцця пэрсонбілі. На працягу доўгіх год ён рэалізаваў музычны фальклор. Нарэшце, а дзень стварэння Мінскага музычнага вучылішча, а потым і Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі працуе там прафесарам.

М. Алашаў напісаў вялікую колькасць твораў, у якіх нацыянальнае, стылістычнае асаблівасці ўлава спалучаюцца са сталым прафесійным майстэрствам. Ён у сваёй творчасці адгукаецца на ўсе з'явы жыцця, якія хваляюць грамадства.

У ліку твораў М. Алашава—опера «Андрэй Касцянец», першая на Беларусі камічная опера—«Тарас на Парнасе», Кампазітарскія

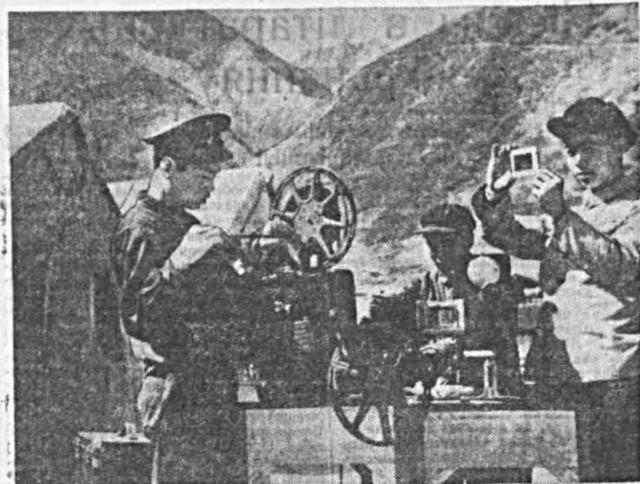
творы чатыры сімфоніі, паэма «У суровыя дні» аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны, Гэтай-жа тэме прысвечана і яго сімфанічная балада «З дзёніка партызана». Пыканым адлюстраваннем чалюска-скай эпопеі і з'яўлення драматычнай фантазіі кампазітара—«Казка-быль». Выдатным укладом у беларускую музыку з'яўляецца «Сімафанета» М. Алашава. Аднай з першых спроб адлюстравання ў беларускай вакальна-сімфанічнай музыцы неўміручых творчых Янкі Купалы з'яўляецца араторыя «Над ракой Арэсай».

Гаворачы аб дзейнасці М. Алашава, негэта не ўказаць на яго фартэпійныя квітэты, два струнныя квартэты, значную колькасць інструментальных п'ес, рамансаў на тэматыку беларускіх паэтаў, масавых песень, вучэбных дапаможнікаў для дзіцячых музычных школ і дзюрых твораў.

Партыя і Урад высока ацанілі шматгадовае паэтычнае праца М. Алашава: ён уастанова ганаровага звання народнага артыста Рэспублікі, унагароджаны ордэнамі і медаламі СССР. Кампазітар выдас актыўную творчую і грамадска-музычную дзейнасць.

На сваім юбілейным вечары М. Алашаў выступіў дырыжорам сімфанічнага канцэрта, у праграму якога ўвайшлі ўрыўкі з яго твораў—а оперы «Андрэй Касцянец», з «Сімафанеты», танцавальнай сюіты і інш.

М. ПІГУЛЕЦКІ.

Кітайская Народная Рэспубліка. На вышыні 1.600 метраў над узроўнем мора паміж Баошы (правіныця Шэньсі) і Чэнду (правіныця Сычуань) пракладваецца чыгунык. Дзяржаўныя і грамадскія арганізацыі працягваюць вялікія клопаты аб яе будаўніцтве. Сюды сістэматычна дастаўляюцца газеты, кнігі, розныя тавары, новыя фільмы.

На здымку: работнікі кіноперасоўкі рытукоўца да паказу новага фільма.

Фота Хо Чунь-І. (Агенцтва Сінхуа).

Канцэрт Н. Фаміной

Зусім маленькай дзіцячынкай прыйшла Наташа Фаміна вучыцца ў Мінскую музычную школу. Ужо тады пад кіраўніцтвам вопытнага і чужага педагога Э. Суляскай арка раскрылася яе талент.

У суровыя гады Вялікай Айчыннай вайны юная піяністка не спыняла заняткаў па фартэпію і паспяхова займалася ў Маскоўскай музычнай школе, а затым у Маскоўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя П. Чайкоўскага, у выдатнага савецкага педагога і піяніста прафесара Г. Нейгауза.

Канцэрт, які адбыўся 27 мая ў зале Мінскай музычнай школы імя А. Александровскага, паказаў сур'ёзную падрыхтоўку піяністкі, яе добры густ, ураснуў галініку і музычнасць. Выкананне ў адным канцэрте пачынае сонату Бетховена, кожная з якіх з'яўляецца глыбока зместовай і складаным светам вобразу, пачуццяў і настрою, патрабуе вялікага творчага напружання. Не кожны піяніст здоліцца

іграць такую праграму. Тым больш радасна, што маладая піяністка ў цэлым справілася з праграмай і пайшла ў слухоўкоў добрае ўражанне.

Лепш за ўсё прагучала геналяная соната «Апэліната», якая складае вяршыню фартэпійнай творчасці Бетховена. У ёй зняйшлі сваё дасканалае ўвасабленне глыбокае жыццёва-дэмакратычнае пачуццё і воля да перамогі.

Піяністка паравалава сур'ёзнасцю трактоўкі і добрым тэхнічным майстэрствам. Натхнёна была выканана і 21-я соната «Аўра». Асабліва выдатна прагучала жыццёраднае рондо. Менш упэўнена былі выкананы 28-я і 26-я сонаты. Піяністка не здолела лёгка і непасрэдна выдзіць глыбіню і паэтычнасць зместу. Некалькі аднаго прагучалі павольныя часткі сонат. Лепшае ўражанне пайшлі фіналы, у якіх маладая піяністка павязала сваю выдатную тэхніку.

Б. СМОЛЬСКІ.

Хроніка культурнага жыцця

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКІХ ПЕС НА УКРАЇНЕ

Кіеўскае выдавецтва «Містэцтва» выдала ў перакладзе Г. Вігурскай камедыю В. Вольскага «Несперка».

У перакладзе Г. Вігурскай у выдавецтва «Містэцтва» выйшла камедыя «Хто сміеша апошнім» К. Крапіва, якую паставіла ўжо лавішчэ шэсць украінскіх тэатраў, а таксама рад самадзейных калектываў. Рытукоўца да друку драма Я. Коласа «Вайна вайне», Ю. НАЗАРЭНКА.

ВЕЧАР, ПРЫСВЯЧЭНЫ БАРАЦЬБЕ ЗА МІР

Літаратурны вечар «Пісьменнікі свету ў барацьбе за мір» адбыўся ў актываў зале «Беларусь» горада. У ступінным словам выступіў выкладчык Беларускай студыі тав. Ляліцэ. З прамовымі выступіў студэнт універсітэта Рэскі, імператар Смірнова, работнік бачка Яшкіна і інш.

У заключэнні быў дадзены канцэрт сілавых і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці універсітэта. Вечар быў праведзены бібліятэкай імя Янкі Купалы разам з Ленінскім райкам комсамола.

Г. ВІНАГРАДАЎ.

СЕМІНАР КІРАЎНІКОЎ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

Абласным Домам народнай творчасці быў праведзены семінар кіраўнікоў калектываў мастацкай самадзейнасці сельскіх і калгасных клубаў, дамоў культуры.

У час семінара адбыліся практычныя за-

няты па развучэнню песень да святы вечар, праведзена гутарка аб арганізацыі драматычнага калектыву ў клубе, хаше-чыталні, доме культуры, аб прымяненні грэма.

Удзельнікі семінара атрымалі новыя рэпертуары: канцэртную праграму — мантаж «Быліце здаровы, жыліце багата» (аўтары В. Зуб і М. Наускі), канферанс да двух выданняў, частушкі, песні.

Маладзечна. О. ДЫГАЙЛА.

СОТЫ СПЕКТАКЛЬ ДРАМАТЫЧНАГА КАЛЕКТЫВУ

Драматычны калектыў Ашмянскага раёна Дома культуры з'яўляецца адным з лепшых у вобласці. За гады сваёй дзейнасці ён паставіў каля ста многаактывых і аднаактывых п'ес. У яго рэпертуары — «Лілатон Крчэч», «Свае людзі — палічымся», «Без віны вінаваты», «Наваліны», «Выбачыце, калі ласка!», «Хто сміеша апошнім», «Вішнёвы сад», «Любову Ярава» і інш.

Калектыў неадраўнаваўна выступаў на раённых і абласных атлях мастацкай самадзейнасці, у гарадках і раённых цэнтрах нашай вобласці, перад механізатарамі, студэнтамі, калгаснікамі.

Гэтымі днямі паставілі соты спектакль — камедыя «Вясельнае падарожжа» (Нам кар.).

«НЕСПЕРКА» НА КАЛГАСНАЙ ПЭНЕ

Драму Гортэ Зяблянскай хаше-чыталні Жамойскага раёна паказаў калгаснікам п'есу В. Вольскага «Несперка».

А. ТАНАШКА.

Сям'я Курбатавых

Сям'я Аляксандра Аляксеевіча Курбатава ў зборы. Прыйшла і старэйшая дачка Валешка са сваім дзямі. Галіна—яго другая дачка, сцілілася над нотным шыткам, малодшы сын Аляксандр заняты развучэннем на баяне «Жаваранка» Глінікі.

Бацька паяшлеўшы нам вачамі галініцы на сына. Хіба такім было яго маленства? Рана перажыў ён усю ягоны жыцця. Дзевяцігадовым хлопчыкам застаўся сиратай. Трэба было самому заробіць на хлеб. І хлопчык, пераўражаны ад бацькаў любіваму музыкі (бацька яго іграў на гармоніку) і сам авалоўшы майстэрства ігры, пайшоў за многа вёрст у горад Омск і там прапаву на каруселях, забавляючы іграй публіку.

У Беларусь занесла Курбатава грамадзянская вайна. У Томскі і застаўся ён на заўсёды, паступіўшы працаваць на чыгуначны транспарт.

Але не пакінуў Курбатаў любімага занятку музыкі. З першых-жа дзён адкрыў Палаца культуры чыгуначнікаў імя В. І. Леніна пайшоў ён туды багістам.

У трынаццаты гады Вялікай Айчыннай вайны, выконваючы заданні па ахове сінтарных эшалонаў, Курбатаў разам з 12-гадовай дачкай Валешкай (яна іграла на акардыёне) выконвалі для байцоў іх любімыя песні.

30 год працуе Курбатаў у Палацы культуры чыгуначнікаў імя В. І. Леніна. Спачатку праца салістам-гарманістам, а пазней (і да гэтага часу) багістам танцавальнага калектыва Палаца пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтва БССР А. Рыбальчыкі. Сотні тысяч чалавек абслужыў за гэты час Палац культуры, Вялікая

доля заслуг у гэтым і Аляксандра Аляксеевіча.

Многа грамад, многа каштоўных падарункаў і грашовых узнагарод атрымаў Курбатаў за добрае выкананне майстэрства. Са сына Палаца культуры, рэспубліканскіх і маскоўскіх тэатраў не раз гучалі мелодыі рускіх і беларускіх песень у яго аранжэўцы і выкананні.

Есць у яго імяла і ўласных музычных твораў. Ніколі не забудзе Аляксандра Аляксеевіч, як цёпла сустраў яго слухачы ў мінулым годзе на канцэрце, дадзеным для ўдзельнікаў Усесаюзнай нарады актыву работнікаў чыгуначнага транспарту. Тады ён выказаў на гармоніку свой вальс «Вясна».

У рэспубліканскім і Усесаюзным радыё-камітэтах захоўваецца імяла п'есак з яшчэ многіх твораў у выкананні Курбатава і яго малодшага сына Аляксандра.

Любоў да музыкі Аляксандра Аляксеевіч здолее абудзіць і ў сваіх дзетках. Старэйшая дачка Валешка закончыла дырыжорскае аддзяленне музычнага вучылішча і вось ужо шэсць год працуе на сваёй спецыяльнасці. Яна кіруе хорам на заводзе «Гомсельмаш». Галіна вучыцца на трэцім курсе музычнага вучылішча, а Шура—у трэцім класе музычнай школы.

Аляксандр Аляксеевіч Курбатаў—удзельнік абодвух дзяд беларускай мастацтва і літаратуры ў Маскве. Гэтымі днямі старэйшы абываючы тав. Лабакоў уручыў Курбатаву Грамату Вярхоўнага Савета БССР.

Цяпер Курбатаў з сынамі рытукоўца да Усесаюзнага агляду мастацкай самадзейнасці, які будзе праведзены ў гэтым годзе.

В. ЧАРНАШЭЙ.

Гомель.

В. ЧАРНАШЭЙ.

ПА СЛЯДАХ НАШЫХ ВЫСТУПЛЕННЯ

У свой час у нашай газеце былі змешчаны крытычныя заметкі ў адрас Дзяржаўнага выдавецтва БССР. Заметкі гэтыя называліся «Без уліку патрабаванняў чытачоў» і «Аб тэатральнай спадчыне».

Як лавішчэ радзілі старшы редактар выдавецтва М. Татур, Дзяржаўнае выда-

вецтва БССР у бягучым годзе выдас кнігу драматычных твораў Якуба Коласа. У наступным годзе плануецца выдас драматычныя творы Е. Міровіча.

Астатнія заўвагі, якія вынікнулі ў заметках, будуць улічаны пры складанні перспектывнага тэматычнага плана.

Паэт любові і свабоды

Вялікую Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю С. К. Нейман сустракае перакананым камуністам, актыўным амагаром за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне працоўных. Стэпалягод паста развіваецца пад рашучым уплывам сацыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі. У вершы «РСФСР», напісаным пазней, паэт ад імя працоўных Чэхаславакіі зяртаецца да савецкага народа:

«... Мы знаём —
льш тем, что сами сотворим,
льш тем, что сблизимся с тобою,
своею революционной, святой и
чистой борьбою
тебя мы отблагодарим...»

У 1920—28 гг. С. К. Нейман рэдагуе часопісы «Комуністыцке рэвію», «Пролеткульт», «Рафлектар», сатырычны часопіс «Шыбенічкі». Творчасць паэта ў гэтыя гады падмацавана класавай барацьбай чэшскага і славачкага пролетарыята. Ярчэйшым сведчаннем гэтага з'яўляюцца яго «Чырвоныя песні» (1923)—кніга аб сацыяльнай рэвалюцыі, аб насяляванай барацьбе еўрапейскага рабочага класа, аб стварэнні першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы.

Характарызуючы «Чырвоныя песні», крытык-марксіст Беджы Вацлавак пісаў у сваёй «Чэшскай літаратуры XX стагоддзя»: «У «Чырвоных песнях» ён (С. К. Нейман) становіцца вестуном шырокага агітацыйнага верша, народжанага класавай свядомасцю і нявінкова, і стварае для свайго часу лепшыя творы гэтай баявой рэвалюцыйнай паэзіі ў нас...».

У наступныя гады С. К. Нейман публі-

супрапоўніцтвам з ім з мэтай уміласцівіць драпежніка. Чэшская паэзія напалавіна маўчала. Маўчала не палавіна паэтаў, напалавіна маўчалі ўсе, і гэта маўчанне было маўчаннем вулкана, гатовага ў кожную мінуту выбухнуць гromам гневу і абурэння». Маўчаў і Станіслава К. Нейман. Пасля вызвалення Чэхаславакіі Савецкай Арміяй, за год да свай смерці, паэт апублікаваў зборнік вершаў «Заучыленыя газы», куды ўключыў усё, што было напісана ім у гады фашыскай акупацыі.

Вершы, напісаныя пасля вызвалення («Першае мая 1946 года», «Чэцкі чырвоны сцяг»), поўны сардэчнай цеплыні і лірызму, глыбокай паэтычнай Чэхаславакіі сваёму вызваліцелю—Савецкаму Саюзу.

Выключнай увагі ў творчасці С. К. Неймана заслугоўваюць публіцыстычныя і літаратурна-знаўчыя артыкулы, сабраныя ў трохтомніку «Мастацтва і паэтыка».

У Чэхаславацкай Рэспубліцы творы і імя Станіслава К. Неймана карыстаюцца глыбокай любові і павагай. Яму было прысвоена званне народнага пісьменніка. У рэспубліцы штогод выходзіць вялікімі тыражамі лепшы творы паэта, выдасца поўны збор яго твораў, у бліжэйшым будучым мяркуецца арганізаваць пры Чэхаславацкай Акадэміі навук навуковы інстытут па вывучэнню творчасці С. К. Неймана.

Творчасць С. К. Неймана шырока вядома савецкім чытачам. У 1953 г. Дзяржаўнае выдавецтва мастацкай літаратуры выдала вялікім тыражом зборнік выбраных твораў выдатнага чэшскага паэта, стварэнні ім за пяцьдзесят год літаратурнай дзейнасці.

Геналій КАНВАЛАЎ.

Калгасная вёска павінна быць прыгожай

Калі ўпершыню трапілаш у вёску Забалоце (калгас імя Жданова) на Уздзеншчыне, здзіўляе незвычайны архітэктурны ансамбль і яе абудаванні. Тут можна ўбачыць адны дамы, пабудаваныя ўпоперак, другія — глухой сцяной да вуліцы, трэція — за сто метраў ад вуліцы.

У Забалоці сустракаюцца і такія дамы, якія ставяць страх і страх. Нярэдка бывае так, што зноўляць стары будынак, а на іх тым месцы ставяць новы, хоць адлегласць ад суседняга жыллага дома не аддзяляе аэлемэтарнымі правіламі супрацьпажарнай бяспекі.

Хо-ж усё-такі павінен сачыць за індывідуальным будаўніцтвам калгаснай вёскі? З гэтым пытаннем мы звярнуліся ў аддзел калгаснага будаўніцтва пры Уздзенскім райвыканкоме. Там не гавораць, што гэта — не іхняя справа, але гораць «гаворку», што ім хапае працы ў галіне планавання будовы культурна-бытавых памяшканняў, жыллагабудовы і сіласных абудаванняў і г. д., а індыві-

дуальнае будаўніцтва калгаснай вёскі ня-хай вырашае само праўленне кожнай сельскагаспадарчай арцелі.

— Ім там на месцы лепш ведаць, чым нам.

І не дзіва, што такое становіцца з будаўніцтвам можна знайсці не толькі ў вёсцы Забалоце, але і ў вёсцы Боркі (калгас імя Будзёнага) гэтага-ж раёна і іншых калгасных рэспублікі.

На рэспубліканскай нарадзе архітэктараў, якая адбылася ў пачатку гэтага года, гаварылася, што нашы архітэктары ішчэ слаба дапамагаюць калгаснай вёсцы. У кніжных магазінах рэдка знайсці праэта і таннага праекта жыллага дома і іншых пабудоваў калгаснікаў.

Міністэрству сельскай гаспадаркі БССР і нашым архітэктарам час звярнуць сур'ёзную увагу на гэты пытанні, якія да-чытаць будаўніцтва калгаснай вёскі.

Калгасная вёска павінна быць прыгожай!

А. МАХНАЧ.

Забутыя мастакі

У Бабруйску працуе каля 20 мастакоў. Адно з іх маюць спецыяльную адукацыю (былая студэнтка Віцебскага мастацкага вучылішча), другія — мастакі на вопыту работ. Апрача таго, у Бабруйску ёсць імяла здольных самадзейных мастакоў. Іх творчасць у 1951—1953 гг. была наладзена на абласных выстаўках майстэрстваў народнай творчасці. Большасць работ экспанавалася затым і на рэспубліканскай выстаўцы народнай творчасці.

Уся работа мастакоў накіроўвалася раней студыйнай выяўленчага мастацтва пры абласным Доме народнай творчасці. Аднак пасля ліквідацыі Бабруйскай вобласці ўсё прыняло іншы напрамак. Студыйнае выяўленчага мастацтва ў горадзе няма, і гэтым пытаннем ніхто не займаецца. У маі 1954 года Магілёўскі абласны аддзел культуры сумесна з Домам народнай творчасці правалі нараду мастакоў, па якой абмяркоўваліся пытанні падрыхтоўкі да абласной выстаўкі, пытанні творчага росту, вучбы. Было сказана многа прыго-

жых слоў і паабяцана зноў адкрыць у Бабруйску студыю выяўленчага мастацтва, адпусціць адпаведныя сродкі і г. д. Аднак мінуў ужо другі год пасля гэтай нарады (якая, дарчы, была аднаўная), а студыйнае выяўленчага мастацтва так і няма.

Між тым, на абласной выстаўцы народнай творчасці ў 1954 годзе, што праводзілася ў Магілёве, ад Бабруйска ўдзельнічала пяць чалавек, якія прадставілі каля 40 работ. Гэтыя работы атрымалі добрую ацэнку грамадскасці, большасць з іх была праміравана, а работы Ф. Бірнічовай і пейзаж Б. Отаса экспаніраваліся на выстаўцы выяўленчай і народнай творчасці на даказе Беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве.

Час арганізаваць, нарэшце, ў Бабруйску студыю выяўленчага мастацтва, дапамагчы маладым мастакам.

В. УМАРАЎ.

Бабруйск.

„ПОЛЫМЯ“ № 5

У майскім нумары «Полымя» — рознастайныя матэрыялы.

З новых твораў беларускіх празаікаў тут змешчаны аповесць П. Кавалева «Бацька» (другая частка кнігі «Андрэйка»), аповяданні «У незнамым горадзе» Я. Васіленка і «Аварыя» Ю. М. Раўніна. Паэзія прадставлена вершамі М. Васілька, Г. Новак, С. Гаўрусёва.

Увагу чытача прыцягне падборка паэтычных твораў дачэка памершага пісьменніка Мікіся Клімковіча. Часопіс навукова ўдзельнічае ў лірычных і гумарыстычных вершаў Відавочна, створаныя ім у розных гадах, і шкада, што часопіс не ўказаў даты напісання гэтых вершаў.

«Полымя» сістэматычна знаёміць Беларускага чытача з прагрэсіўнай літаратурай свету. У гэтым нумары прадставлена творчасць індыйскага народа. У перакладах

Я. Семіянона надрукаваны вершы «Індыя плача», «Голда» Валаткола і «Бенер», «Ідуць дажджы...» Харыдроната Чатгалахадзі. Змешчана таксама 12 індыйскіх народных казак, апрацаваных Н. Ходзай. На Беларускаю мову казкі пераклаў А. Якімовіч.

Артыкул А. Шаўні «Супраць рэалізму, за нацыянальную незалежнасць зямлі і сучаснай прагрэсіўнай італьянскай літаратуры».

У часопісе змешчаны нарысы, літаратурна-крытычныя артыкулы, прысвечаныя пытанням Беларускай літаратуры, і рэзюмэ на новыя пачыны зборнікі.

Часопіс «Полымя» часта выходзіць са спазненнем. І на гэты раз майскі нумар падпісчыкі атрымалі ў пачатку чэрвеня. Рэдакцыя патрэбна паклапаціцца аб своєчасным выхадзе часопіса.

3 ЛІПЕНЯ МЕСЯЦА Г. Г.

ЗНІЖАНА ПАПІСНЯЯ ЦЕНА
на газету

„ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА“

Рознічная цена нумара 40 кап.

Папісная цана:

на 1 месца	— 1 руб. 75 кап.
на 3 месяцы	— 5 руб. 25 кап.
на 6 месцаў	— 10 руб. 50 кап.

Падпісвайцеся на газету «Літаратура і мастацтва» на другое поўгоддзе.

Падпіска прымаецца аддзеламі «Саюздруку», канторамі, аддзеламі і агентамі сувязі, паштальёнамі, а таксама грамадскімі ўстававажанымі па падпісцы ў калгасных, саўгасных, МТС, установах і навучальных установах.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Дзмітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІАУ, Алес БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНОСАУ, Настас ГУБАРЗВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Барыс ПЯРКОУСІНІ.